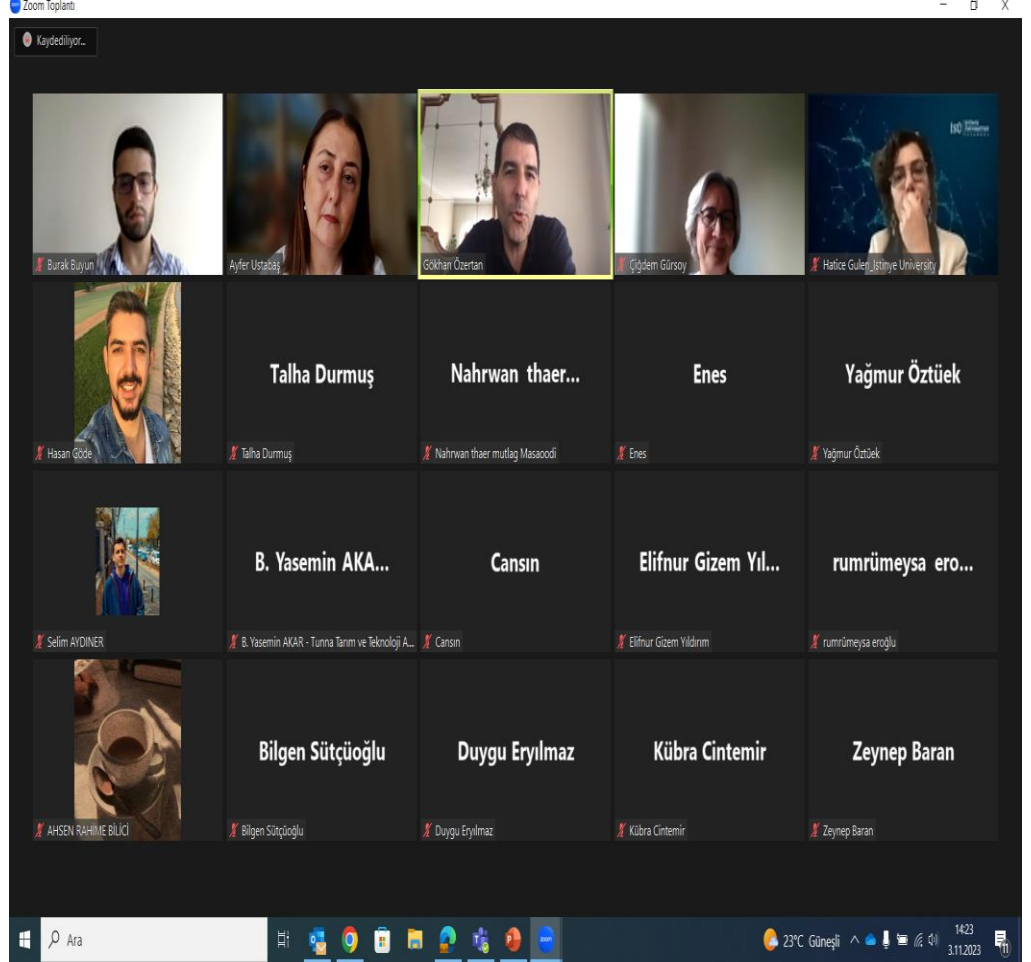

Doç. Dr. Ayfer Ustabaş

Türkiye’de ve Dünyada Tarım ve Gıdanın Ekonomisi

2023 yılının yedinci EPAM bültenine hoş geldiniz. Bültenimizin bu bölümünü, önemi her geçen gün artan tarım ve gıda konularında yaptığımız etkinliğe ve bu alandaki güncel gelişmelere ayırdık. 3 Kasım 2023 Cuma günü EPAM ve Ekonomi bölümü olarak “Türkiye’de ve Dünyada Tarım ve Gıdanın Ekonomisi” konulu bir etkinlik düzenledik. Etkinliğimizin konuğu bu alanda birçok araştırma ve yayın yapan Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Gökhan Özertan oldu. Prof. Özertan, ülkemizde ve dünyada tarım ve gıdanın yarattığı ekonomiyi açıklarken, bu sektörlerin istihdam, gayrisafı yurt içi hasıla, dış ticaret açısından önemli gelir kaynakları olduğunun altını çizdi. Ülkemizde tarım alanındaki temel sorunlar arasında; ürünlerin tarladan gıdaya dönüşümündeki kayıt dışılık, tarım işletmelerinin krediye ve finansal kaynaklara erişimlerindeki güçlükler, tarımsal üretimin organizasyonundaki sistemsizlikler, sulamadaki ve atık yönetimindeki yanlışlıklar, bölgesel sosyoekonomik yapıya dayanan eksikleri sıraladı. Prof. Özertan’ın önerdiği çözümler içinde, tarım kooperatiflerinin yaygınlaşması ve etkinliklerinin artırılması, her konuda olduğu gibi tarım konusunda da karşılıklı güvenin sağlanması, AB ile Yeşil mutabakat doğrultusunda standardizasyonun geliştirilmesi, iyi örneklerin ve tarımdaki katma değerli ürün sayısının artırılması öne çıktı. Etkinliğe dinleyici olarak katılan diğer öğretim üyelerimizin soruları, görüş ve önerileri de etkinliğin akışını daha da zenginleştirdi. Hepsine teşekkür ediyoruz.

Bültenimizin devamında, Türkiye ve Dünya Ekonomisi ile ilgili son gelişmelerin yer aldığı bölüm yer alıyor. Hepinize iyi okumalar diliyoruz.

3 Kasım 2023’te yapılan “Türkiye’de ve Dünyada Tarım ve Gıdanın Ekonomisi” konulu etkinliğe üniversitemizden birçok öğretim üyesi ve öğrencimiz de dinleyici olarak katıldılar.

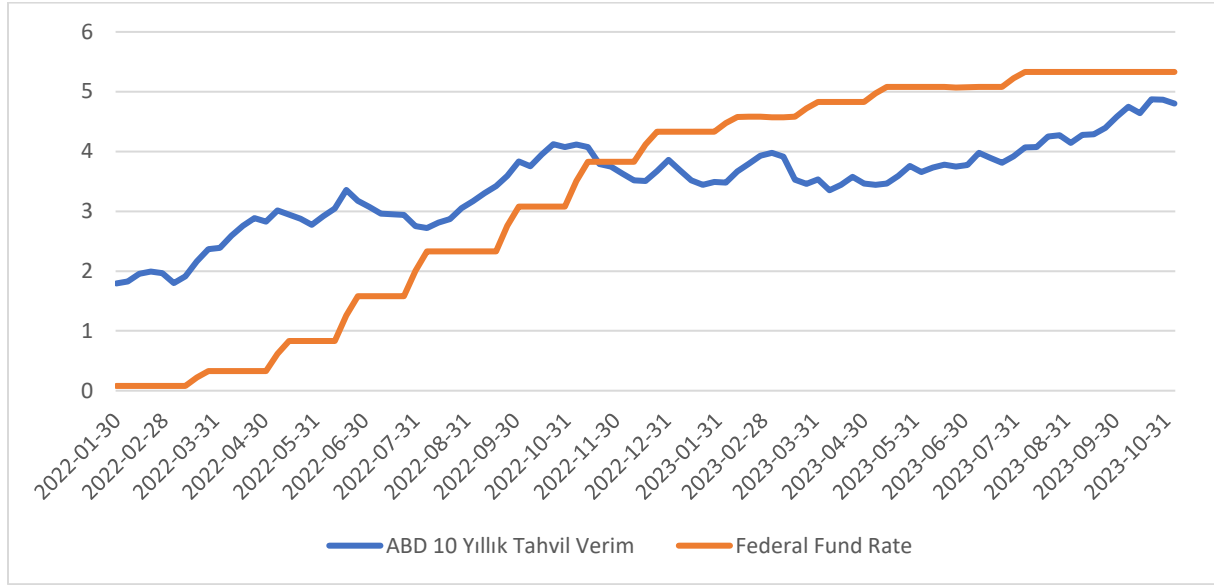
“Türkiye’de ve Dünyada Tarım ve Gıdanın Ekonomisi” konulu etkinliğimize bu alanda birçok araştırması bulunan Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Gökhan Özertan konuk olarak katıldı.

Küresel Ekonomik Görünüm ve Türkiye Gündemi

1) YÜKSEK FAİZ ORTAMI UZUN SÜRE DEVAM EDEBİLİR

FED'in 2022 Mart ayında başlayan faiz artırımı sürecinin, ABD'de istihdam artışının beklentilerin altında kalması ve buna bağlı olarak işgücü piyasasının gevşemesi ile sona erdiği piyasalar tarafından okunmaktadır. Ancak ABD hükümetinin ek tahvil ihracı beklentisinin güçlenmesi 10 yıllık tahvil getirilerinin artmasına neden olmakta ve yüksek faiz ortamının bir süre daha devam edeceğini göstermektedir (Şekil 1).

Şekil 1 Fed Faiz Oranı ve ABD 10 Yıllık Tahvil Verimi

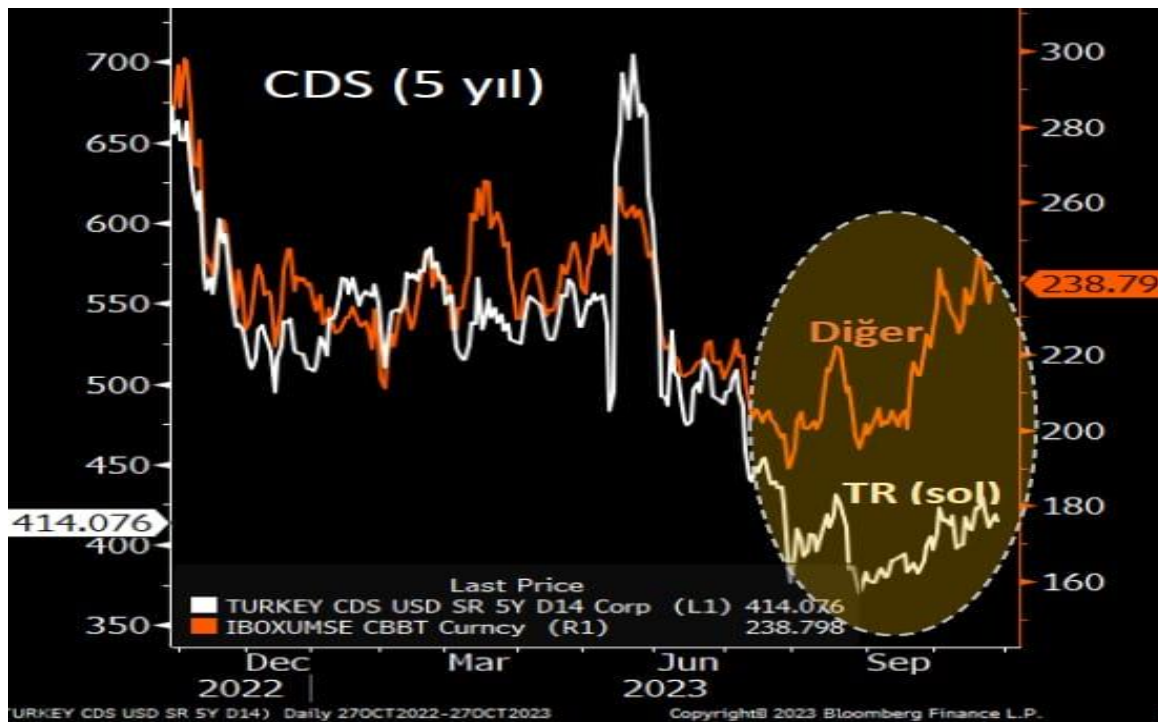

Kaynak: Federal Reserve Economic Data (FRED)

Uluslararası Para Fonu (IMF) bu yıl ABD hükümetinin bütçe açığının, GSHY'sinin %8'ini aşacağını ve bu borçlanma oranının uzun süre devam edeceğini öngörmektedir. Dolayısıyla tahvil arzının artacağı beklentisi, uzun vadeli faizlerin yüksek seviyelerde bir süre kalacağı sinyalini güçlendirmektedir.

2) Bu durum Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ekonomilerin piyasalarını olumsuz etkilemektedir. Aşağıdaki şekilde gelişmekte olan piyasaların 2022 Mart ayından itibaren CDS primlerinin artmaya başladığı ve 2023 Eylül ayı itibari ile eski seviyelerine geldiği görülmektedir. Ancak Eylül ayından itibaren gelişmekte olan ekonomilerin CDS primleri uzun vadeli faizlerin kalıcı olacağı beklentisinin artması ile birlikte tekrar yükselişe geçtiği görülmektedir. Dolayısıyla gelişmekte olan ekonomilerin yüksek faiz ortamından zarar göreceği beklentisi piyasada satın alınmış durumda. Grafikte bir de iyi haber var. Türkiye'nin son zamanlarda attığı rasyonelleşme adımlarının neticesi olarak, CDS primlerinin gelişmekte olan ekonomilerden pozitif bir şekilde ayrıştığı görülmekte. Yüksek ve kalıcı olacağı beklenen faiz ortamında bile, atılan adımların kararlılıkla devam etmesi sonucunda, Türkiye sıcak para yarışındaki rekabet gücünü ve potansiyelini yansıtabilir.

Şekil 2. Gelişmekte Olan Piyasaların ve Türkiye'nin CDS Primi

Kaynak: Hakan Kara, 2023.

Burak Buyun, İSÜ Ekonomi Bölümü Arş. Gör.